

ЕВРОПЕЙСКА КРЕДИТНА СИСТЕМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ (ЕСVET)

ЕСVET – практики за мобилност в условията на пандемия

Материал за дискусия

Д-р по педагогика, инж. Кирил Желязков

Днес повече от всякога професионалното образование и обучение във всичките си новаторски форми заслужават изключително внимание. Екологичният преход и цифровата трансформация, непрекъснато променящият се пазар на труда, безпрекословно налагат да се предприемат действия за въвеждането на нови адекватни решения в системите за ПОО.

В допълнение към „традиционните“ производствени знания и умения, новите условия изискват акцентирание върху компетенции като аналитично мислене, системно и изчислително мислене, емоционална интелигентност, умения за комуникация и работа в екип, предприемачески ум, търсене и анализ на данни.

Освен това бъдещото работно място все повече ще разчита на нови качества на персонала като комуникационни умения и поведенчески компетенции. Все по-голямо значение се придава на меките умения, личните качества, които позволяват на индивида да взаимодейства по-добре с други хора. Една от причините е, че модерното работно място е в значителна степен междуличностно. Умения като слушане, сътрудничество с други хора, представяне на идеи и общуване с членовете на екипа са високо ценени в съвременното работно място, както и в творчеството при работата. Автоматизацията и изкуственият интелект, например, определено водят до това, щото по-голяма част от работните места да разчитат на „меки“ умения. Благодарение на най-съвременните технологии, задачите, които изискват „твърди“ умения, продължават да намаляват, което прави „меките“ умения ключови диференциатори на работното място. Следователно доставчиците на ПОО трябва да се съобразяват с интердисциплинарните / мултидисциплинарните аспекти на съвременното производство, на организацията на работата и управлението на предприятието.

Безпрецедентната пандемия с COVID-19 ни показва нарастващото значение за съвременното производство на онлайн обучението. Въпреки, че то в създалата се

ситуация се превръща в основен стълб на формалното и неформалното класическо обучение, институциите както у нас, така и в ЕС, все още не са склонни да залагат изцяло на „онлайн образователен модел“. Все още се разчита основно на оценката „лице в лице“, тъй като он-лайн алтернативите все още нямат заслуженото и очакваното социално признание и надеждност. Това изисква от една страна създаването на специфична система за електронно оценяване, която да бъде в състояние да представи ефективно доказателство за самоличността на обучаващите се и техните постижения по мащабиран и икономически ефективен начин. От друга страна, спецификата в мобилностите и търсенето на техни нови модели в условията на пандемия, засилва необходимостта от акцентирането върху формирането на нагласите и поведението на обучаващите се при липса на физически контакт с ментори и наставници. Така ще се намалят настоящите ограничения на времето и физическото пространство при осъществяване на мобилностите, което отваря нови възможности за учащите се, както и за зачитане на социалните и културните различия, както на национално ниво, така и между страните от ЕС.

Професионалното обучение се променя: новите технологии, достъпни навсякъде днес, подобряват бързината и намаляват необходимостта от физическо присъствие на място, тъй като учебният процес може да се осъществи както в компанията или класната стая, така и може да бъде организиран чрез електронно обучение или в пространство, различно от работния контекст /виртуална среда/.

В тази посока обаче са необходими системна оперативна съвместимост и стандартизирани интерфейси, за да се интегрират инструменти за електронно обучение с реални производствени процеси и системи. Съществено е да се обърне внимание и на интегрирането на инструменти за електронно обучение със системи за оценка и управление на компетенциите и уеб-услугите. Бъдещите подходи следва да използват и да надграждат възникващите концепции за обучение и учене и създаването на благоприятна среда за „учене чрез правене“, като например „учебен завод“ или „виртуална фабрика“. Необходими са и нови модели за комуникация между обучаващия се и „рамките“ на ИКТ за реализиране на ефективно двупосочно познание.

Няма съмнение, че при търсенето на нови решения европейската система за взаимно признаване на кредити /ECVET/ може да е много полезна, особено в контекста на мобилността. Очевидно, в условията на пандемията от COVID 19, мобилността в

досегашният и вид не може да бъде прилагана. Това означава най-малко две неща. От една страна по-масово преминаване към „виртуални класни стаи“ и „виртуални работни места“. От друга страна – търсенето на механизми за компенсиращо формиране на необходимите нагласи и поведения, на ценностната система на обучаващите се. Прилагането на принципите на ECVET може да помогне при проектирането на виртуалните работни места и при създаването на учебни „казуси“, чието решаване и оценяване да подпомага формирането на ценностната система, на нагласите и поведенията, които са притежание на водещи ментори и наставници.

Едно от възможните направления в тази посока е разработването на усъвършенствани информационни модели за създаване и придобиване на знания. Изобилието от данни в производствените среди в сферата на редица съвременни индустрии /например мехатрониката/ може да се използва за систематизиране на знания и провеждане на обучение в производствената среда на „виртуалните фабрики“ чрез правилно използване на информационни модели и механизми за архивиране. Най-добрите производствени практики могат да бъдат обхванати и трансформирани в знания за по-късна употреба. Улесняването на прехвърлянето на знания от квалифицирани работници (например по-опитни работници, наставници) към млади или по-малко опитни работници и обучаващи се е от голямо значение за професионалното образование и обучение. Затова са необходими модерни информационни модели, за да се улесни трансформирането на данни, информация, събития и решения в контекстуална среда и с оглед постигането на резултати от ученето /в контекста на ECVET/. Необходими са още инструменти за обучение в областта на ИКТ, за да се подобри трансферът на най-добри практики на работниците в реалната производствена среда (например за подобряване на ефективността, производителността и надеждността, или за предотвратяване на рискове от работа). Такива модели и инструменти ще подкрепят създаването на знания и обучението на всички нива (стратегически, тактически, оперативни) за целия жизнен цикъл на продукта и за целия комплекс „виртуална фабрика“. Мястото за разработването на подобни модели е в създаваните Центрове за върхови постижения в професионалното образование, необходимостта от които е вече повече от необходима.

Разбира се, практиката в близките месеци и години ще покаже възможността и целесъобразността от подобни решения.